

Codice del candidato:

Državni izpitni center

M 1 9 1 2 0 2 1 1

SESSIONE PRIMAVERILE

SLOVENO COME LINGUA SECONDA

Prova d'esame 1

- A) Comprensione del testo
- B) Conoscenza e uso della lingua

Mercoledì, 12 giugno 2019 / 60 minuti (20 + 40)

*Al candidato è consentito l'uso della penna stilografica o della penna a sfera.
Il candidato riceve una scheda di valutazione e un allegato staccabile contenente il testo oggetto della prova.*

MATURITÀ GENERALE

INDICAZIONI PER IL CANDIDATO

Leggete con attenzione le seguenti indicazioni.

Non aprite la prova d'esame e non iniziate a svolgerla prima del via dell'insegnante preposto.

Incollate o scrivete il vostro numero di codice negli spazi appositi su questa pagina in alto a destra e sulla scheda di valutazione.

La prova d'esame si compone di due parti, denominate A e B. Il tempo a disposizione per l'esecuzione dell'intera prova è di 60 minuti: vi consigliamo di dedicare 20 minuti alla risoluzione della parte A, e 40 minuti a quella della parte B.

La prova d'esame contiene 9 quesiti per la parte A e 12 quesiti per la parte B. Potete conseguire fino a un massimo di 20 punti nella parte A e 50 punti nella parte B, per un totale di 70 punti. Il punteggio conseguibile in ciascun quesito viene di volta in volta espressamente indicato.

Scrivete le vostre risposte negli spazi appositamente previsti **all'interno della prova** utilizzando la penna stilografica o la penna a sfera. Scrivete in corsivo, in modo leggibile e corretto ortograficamente: in caso di errore, tracciate un segno sulla risposta scorretta e scrivete accanto ad essa quella corretta. Alle risposte e alle correzioni scritte in modo illeggibile verranno assegnati 0 punti.

Abbiate fiducia in voi stessi e nelle vostre capacità. Vi auguriamo buon lavoro.

La prova si compone di 12 pagine, di cui 1 bianca.

M 1 9 1 2 0 2 1 1 0 3

Priloga z izhodiščnim besedilom

SVETKAPITALA@DELO.SI
SVET KAPITALA, 2. marca 2018

KOLUMNA 27

Dr. Dušan Rutar

Naj najprej povem eno zgodbo, prihodnjič pa bom še drugo. Uporabljam jedilni pribor, ki ga je pred desetletji uporabljala moja stara mama, uporabljal pa ga je tudi njen soprog, moj ded. In na misel mi ne pride, da bi se vdal skušnjavi in zbiral nalepke, da bi pozneje po zelo ugodni ceni kupil jedilni pribor znane blagovne znamke X samo zato, ker me prek televizijskega zaslona vztrajno nagovarjajo, naj storim prav to. Še več: upam, da bodo moj jedilni pribor uporabljali tudi najini vnuki. Če se bo to zgodilo, bo v uporabi tudi sto let po tem, ko so ga izdelali. Zakaj sem to zapisal?

Zaradi argumenta, ki sledi. Najdemo ga v naravi življenja, ki ga živimo.

Ljudje morajo želeli in potrebovati blago, drugače ima svet kapitala težave.

Dobrine je preprosto treba kupovati.

Norost ekonomskega razuma

Nad vse zanimivo je sočasno brati dve knjigi: Steven Pinker. *Enlightenment Now: The Case for Reason, Science, Humanism, and progress* (2018); David Harvey. *Marx, Capital and the Madness of Economic Reason* (2017).

Če se hoče aktualni sistem družbenega življenja obnavljati, je treba proizvajati več in hitreje, sistem mora nenehno rasti in rasti, ves čas se mora povečevati, saj sicer ne more akumulirati kapitala in kopičiti profitov. Take so zakonitosti sistema, ne lastnosti ali značilnosti posameznikov. Povsem zgrešeno je zato reči, da so ljudje požrešni, pohlepni in podobno. Nekateri sicer so, toda njihove osebne značilnosti nimajo nobene resne zveze z delovanjem kapitalizma.

Prav v zadnjih mesecih nam nenehno govorijo, kako dobro deluje gospodarstvo, kako srečni smo lahko in kako lepa prihodnost nas čaka. A bodimo pošteni in povejmo zgodbo v celoti. Ponazarja jo še nekaj objektivnih podatkov, ki jih je pametno uporabljati namesto prijazno zvenečih metafor in alegorij oziroma prispevob.

Zaradi rabe fosilnih goriv nenehno narašča količina ogljikovega dioksida v zraku. Napovedi znanstvenikov za leto 2017 so: rast za 2 % v primerjavi z letom 2016. Takrat je šlo v ozračje 36,2 milijarde ton ogljikovega dioksida, leta 2017 pa 36,8 milijarde ton. Kljub vsem naporom, metaforam, obljubam ljudem in prisegam, da bo tokrat vse drugače, se je torej količina v enem samem letu povečala za več kot pol milijarde ton.

Še en podatek. Leta 2017 so ekstremni vremenski pojavi, vročina, suša, požari, poplave, orkani in nalivi dežja, povzročili toliko škode, da so v ZDA stroški potokli vse dosedanje rekorde.

Tretji podatek. Petega februarja letos je bilo širše območje okoli severnega zemeljskega tečaja 30 stopinj Celzija toplejše od povprečja 1979–2000.

OBRNITE LIST.

Foto Shutterstock

Še tole. Na Kitajskem so v zadnjih letih zgradili mesta, ki jih imenujejo mesta duhov. V njih skoraj dobesedno ne živi nihče in celo lastniki tamkajšnjih stanovanj nočejo živeti v njih. Zgradili so jih izključno zaradi investiranja, ki ga je določila vlada, rasti cen in denarja, nikakor za potrebe ali želje ljudi. Takih mest s celotno infrastrukturo, ki jo mesto potrebuje, je več kot petdeset, v nekaterih bi lahko živelo tudi po milijon prebivalcev.

Ko tako presedlamo od všečnih metafor o rasti k objektivnim podatkom, je zgodba precej drugačna, potrebujemo pa še njeno razlago. Zakaj je tako?

Kot rečeno, knjigo z naslovom Marx, Kapital in norost ekonomskega razuma je spisal David Harvey, avtor svetovno znane knjige Kratka zgodovina neoliberalizma.

Stocksnap

V čem je norost (madness) ekonomskega razuma in v kakšni zvezi je z jedilnim priborom moje stare mame?

Naj poudarim, da je neoliberalizem dober izraz, ki nam pomaga razumeti, kaj se dogaja po svetu zadnja štiri desetletja, pa naj imamo pred seboj segrevanje zemlje, kitajska mesta duhov ali gospodarsko rast.

Dogaja se politični projekt, ki ima jasno določeni razsežnosti: centraliziranje in kopičenje moči v rokah elit in lastnikov kapitala. To se nadaljuje iz dneva v dan, zato ne bi smeli biti naivni in verjeti, da je kapitalizem demokratičen, ker očitno ni. O vsem odločajo ljudje, ki imajo dostop do kapitala.

Politični projekt je objektivni in strukturno nujni projekt kapitalizma, ki se je takrat znašel v resnih škripcih in ga je bilo treba reševati. Reševanje je bilo potrebno, kajti osnovna zakonitost, ki poganja kapitalizem, je tale: iz manj denarja narediti več denarja. Z denarjem kupiš tudi delovno silo, da bi ga imel zvečer več, kot ga imaš zjutraj.

Brez takih nakupov je mogoče iz manj denarja narediti več denarja zgolj s čaranjem. Kopičenje in centraliziranje kapitala ima za posledico ustvarjanje življenjskih slogov ljudi.

Svet kapitala se mora spiralno širiti, kar pomeni, da nenehno uhaja iz rok. Krize so zato nujne. Ljudje morajo želeli in potrebovati blago, drugače ima svet kapitala težave. Dobrine je preprosto treba kupovati in blago tudi, zato so življenjski slogi tako zelo nujno potrebni. Nič ne sme ovirati širjenja, nič ga ne sme ustavljati. Konstrukcija potreb in želja, ki napolnjujejo življenjske sloge, je preprosto nujna. Nenehno preoblikovanje obojega tudi.

Kako torej skrbiš za spiralo, za neskončno širjenje in akumuliranje kapitala v končnem svetu? Krize nastanejo že, če ne prodaš dovolj blaga dovolj hitro. Vse je treba prodati hitro. In dobrina ne sme trajati. Ne smete je imeti v rabi leta ali celo desetletja. Torej je treba oblikovati nove in nove sloge življenja, nove in nove potrebe in nove in nove želje po dobrinah. O njih ne odločajo ljudje. Ali pač?

Dušan Rutar je filozof in psihoanalitik. Zase pravi, da je neodvisni mislec in nepodkupljiv človek v svetu, v katerem se zdi, da ima vse in vsakdo svojo ceno.

Prispevek je mnenje avtorja in ne izraža nujno stališča uredništva.

(Prirejeno po: Dušan Rutar: Norost ekonomskega razuma. Svet kapitala. Poslovni tednik Dela, 2. 3. 2018.)

(Vir: <https://svetkapitala.delo.si/mnenja/norost-ekonomskega-razuma-5076>. Pridobljeno: 5. 3. 2018.)

A) BRALNO RAZUMEVANJE

Natančno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. Izhodiščno besedilo je napisano v 1. osebi ednine. Kdo je avtor in kaj lahko o njem izvemo iz naslovja in kaj o njem izvemo s fotografije? Odgovor napišite v povedih.

(3 točke)

2. O čem govori izhodiščno besedilo in kaj je vplivalo na njegov nastanek?

(2 točki)

3. Komentirajte pripis pod črto (*Prispevek je mnenje avtorja ...*). Kaj to pomeni za bralca? Odgovor napišite v povedi.

(2 točki)

4. Kako po mnenju avtorja uporaba podedovanega jedilnega pribora iz generacije v generacijo vpliva na svet kapitala? Odgovor utemeljite v povedi.

(2 točki)

5. Povzemite temeljno zakonitost delovanja sistema kapitalizma.

(1 točka)

6. Kakšna je po avtorjevem mnenju povezava med osebnim pohlepom in kapitalizmom?

(1 točka)

7. Kateri podatki ostajajo v javnosti manj opazni od podatkov o vsletni ekonomski rasti? Odgovor utemeljite z dvema primeroma.

(3 točke)

8. Kakšno vlogo imajo po mnenju avtorja živiljenjski slogi v kapitalizmu? Odgovorite v povedi.

(3 točke)

9. Povzemite sporočilo besedila in se do njega opredlite.

(3 točke)

B) POZNAVANJE IN RABA JEZIKA

1. Osnovni stavek smiselno dopolnite z drugim stavkom, in sicer tako, da bodo vse povedi skladne z izhodiščnim besedilom.

Ljudje kupujejo dobrine, čeprav _____.

Ljudje kupujejo dobrine, ki _____.

Ljudje kupujejo dobrine, ker _____.

(3 točke)

2. Dopolnite poved z dobesednim navedkom, ki bo skladen s 1. odstavkom izhodiščnega besedila.

(In na misel mi ne pride, da bi se vdal skušnjavi in zbiral nalepke, da bi pozneje po zelo ugodni ceni kupil jedilni pribor znane blagovne znamke X.)

Prek TV-zaslona me vztrajno nagovarjajo _____

(2 točki)

3. Preberite poved in rešite naloge.

Bodimo pošteni in povejmo zgodbo v celoti.

- 3.1. Preoblikujte poved tako, da pretvorite podčrtani desni prilastek v levega.

_____

- 3.2. Pretvorite izhodiščno poved v povedni naklon v sedanjiku.

_____

- 3.3. Pretvorite izhodiščno poved v pogojni naklon.

_____

(3 točke)

4. Preberite poved in rešite naloge.

Kljub vsem obljubam in prisegam ljudem, da bo tokrat vse drugače, se je količina ogljikovega dioksida povečala za več kot pol milijarde ton.

- 4.1. Ugotovite, ali je v zgornji povedi pravilna raba vejic. Obkrožite DA ali NE.

DA   NE

(1)

- 4.2. Svoj odgovor utemeljite tako, da grafično prikažete stavčno zgradbo (S-strukturo) povedi.

(3)

- 4.3. Podčrtani del povedi pretvorite v priredno zložena odvisnika in celotno poved zapišite na spodnje črte.

---

(3)
(7 točk)

5. Smiselno dopolnite besedilo z ustreznimi besedami iz iste besedne družine, kot je beseda *jedilni*.

Pripravili so nam okusno _____ iz testenin. Ni bil _____.

Kosila ni mogel _____. Včeraj se je vsega _____.

(4 točke)

6. Preberite povedi in nadomestite podčrtani besedni zvezi s slogovno nezaznamovanima.

Kapitalizem se je znašel v resnih škripcih. _____

Svet kapitala se spiralno širi, kar pomeni, da uhaja iz rok. _____

(2 točki)

7. V besedilu je uporabljenih nekaj prevzetih besed. Naslednjim prevzetim besedam v levem stolpcu pripišite številko ustrezne slovenske sopomenke iz drugega stolpca.

_____ konstrukcija	1. kopičenje
_____ akumulacija	2. velik porast
_____ ekstremen	3. skrajšen, pretiran
_____ investiranje	4. ustroj
_____ profit	5. vlaganje
	6. dobiček

(5 točk)

8. Besedam v stolpcu pripišite besede v ustreznem pomenskem razmerju.

Beseda	Pomensko razmerje	Beseda
_____ soprog	_____ sopomenka	_____
_____ pohlepen	_____ protipomenka	_____
_____ jedilni pribor	_____ podpomenka	_____
_____ nihče	_____ protipomenka	_____

(4 točke)

9. Podčrtanima glagoloma v povedi spremenite glagolski vid in ju vstavite v poved.

Če se hoče aktualen sistem družbenega življenja obnavljati, je treba proizvajati več in hitreje.

- 9.1. Če se hoče aktualen sistem družbenega življenja _____,
je treba _____ več in hitreje.

(2)

- 9.2. Je tako preoblikovana poved smiselna? Utemeljitev zapišite pod eno od možnosti.

Da, _____.

Ne, _____.

(1)

(3 točke)

OBRNITE LIST.

10. Podčrtajte pravilno različico poševno tiskane besede ali besedne zveze v povedih.

Preselil se je iz Kitajske/s Kitajske.

Na pladnju je ostala le ena vilica/so ostale le ene vilice.

Nisem prebral knjigo/knjige Davida Harveya Kratka zgodovina neoliberalizma.

5 februarja/5. februarja je bilo območje okoli severnega zemeljskega tečaja trideset stopinj C toplejše/topleje od povprečja.

Dušan Rutar je svoj/njegov članek objavil v prilogi Finance/finance časnika delo/Delo.

(8 točk)

11. Preberite poved in slovarska sestavka ter smiselno dopolnite besedilo.

Dogaja se politični projekt, ki ima jasno določeni razsežnosti: centraliziranje in kopičenje moči v rokah elit in lastnikov kapitala.

projékt -a m (ê)

1. kar določa, kaj se misli narediti in kako naj se to uresniči, načrt: izdelati, predložiti projekt; projekt šolske reforme; projekt za modernizacijo podjetja / finančni, investicijski projekt; idejni, tehnični projekt stroja; raziskovalni projekt; vesoljski projekt

2. grad. skupek načrtov, tehničnih opisov in popis stroškov za kak objekt, območje: arhitekti so izdelali več projektov; projekt ceste, spomenika, stavbe; projekt električne napeljave / gradbeni projekt

♦ arhit. glavni projekt *glavni načrt*

// izdelovanje, uresničevanje tega: financirati, kreditirati projekt; sodelovati pri projektu

3. publ., navadno s prilastkom *umetniško delo glede na namen, da se izvede, uresniči*: komisija je filmski projekt potrdila; glasbeni, gledališki projekt / uspeh mladega igralca pri projektu

4. knjiž. osnutek, predlog določenega besedila: razpravljati o projektu resolucije, zakona

projèkt -a m 'načrt, osnutek, (umetniško ali znanstveno) delo' (19. stol.), *projektirati, projektant*.

Tujka, prevzeta prek delno latiniziranega nem. *Projekt, projektieren* iz frc. *projet* 'projekt, načrt', kar je izpeljanka iz frc. *projeter* 'napraviti, delati načrt', prvotno in dobesečno 'vreči ven, pred'. To se je razvilo iz lat. *prōiectāre*, izpeljanke iz *prōiicere* v podobnih pomenih, ki je sestavljena iz lat. *prō* 'pred' in *iacere* 'vreči' (KI, 564). Prvotni pomen je nekako '*kar je vrženo (pred koga)'. K pomenskemu razvoju prim. nem. *Entwurf* 'osnutek, načrt', *entwerfen* 'narediti osnutek, načrt', dobesečno 'izvreči'.

Beseda projekt je samostalnik, saj je v glavi slovarskega sestavka _____

_____ in _____. Beseda ima _____

pomene, v izhodiščnem besedilu je rabljena v _____ pomenu. V

_____ slovarju je pojasnjen izvor besede projekt. Ta je glede na izvor

_____ beseda. Sopomenka zanjo je _____.

(7 točk)

M 1 9 1 2 0 2 1 1 1 1

12. Preberite povedi in podčrtani besedi pripišite naveznike.

Na Kitajskem so v zadnjih letih zgradili mesta, ki jih imenujejo mesta duhov. V njih skoraj dobesedno ne živi nihče in celo lastniki tamkajšnjih stanovanj nočejo živeti v njih.

mesta: _____

(2 točki)

Pagina bianca